

Co se nacházelo na dně přehrady s pitnou vodou?

21. června proběhla ve **Fran-tiškánském klášteře v Kada-ni** vernisáž **česko-němec-ké studentské výstavy o zaniklé obci Přísečnice**.

Stojí za ní studenti kadaňského a annaberského gymnázia a Městské muzeum Kadaň, koordinátorkou projektu je paní učitelka Veronika Kupková. Přispěl na ni Česko-němec-ký fond budoucnosti Ústeckého kraje i město Kadaň. Výstava je **putovní** a bude zde k vidění až **do 27. října 2019**.

Studenti na ní poctivě pracovali v průběhu dvou let, sesbírali archivní materiál a sepi-sovali příběhy pamětníků, kteří poskytli i své cenné fotografie. Uvidíte zde předměty zapůjčené z muzejních depozitářů, pohlednice a literaturu z osobních sbírek. **3. října 2019** vyjde mladým badatelům o Přísečnici i **kniha**. Proto jsme se v redakci rozhodli věnovat historický článek tentokrát právě tomuto místu.

První písemná zmínka o Přísečnici pochází z roku 1335. V roce 1339 byly v její blízkosti otevřeny doly na stříbrnou rudu a poté zde byla vybudována údajně i mincovna, kde se měly razit stříbrné české groše. **Královským horním městem s právem užívat městský znak** se stala v roce v roce **1546**. Napříč staletími ji vlastnilo několik majitelů, mezi nimi Šumberkové, Lobkovicové, Šlikové a především **Buquoyové**.

Třicetiletá válka znamenala mj. velký úpadek hornictví a lidé si museli hledat jiné povolání. A tady se počíná **slavná přísečnická hudební**

historie a rovněž **tradice domácí paličkované krajky**.

18. století znamenalo pro Přísečnici také začátek **puškařské historie**. Kvůli hladomoru po Sedmileté válce se v roce 1770 začaly na místních polích pěstovat brambory. Později bylo toto místo vyznamenáno osobní návštěvou císaře Josefa II., k jehož poctě nechali postavit několik památníků.

Osudovou chybou, která se s odstupem jeví jako jedna z příčin pozdějšího zániku města, bylo **odmítnutí připojení se k železniční síti**. To zabránilo tomu, aby se Přísečnice stala průmyslovým centrem, na rozdíl od nedalekých Vejprt. Nejbližší nádraží se nacházelo až v obci Rusová (Reischdorf) a hlavně v zimním období bylo velice obtížné se k nádraží dopravit. Ovšem až na železniční stanici byla Přísečnice v souvislosti s působením různých spolků, s vlastním lékařem, notářem, lékárnou, spořitelnou, drogerií a advoká-

tem či fotografem zcela plnohodnotným městem.

Do konce 1. světové války nežil v Přísečnici jediný Čech. Ti sem začali postupně přicházet až po vzniku 1. republiky jako ostraňovači nově vznikajících hranic. Česká škola tu byla otevřena v roce 1925 a po uzavření Mnichovské dohody a obsazení pohraničí německou armádou se z ní stala německá mateřská škola. **Konec 2. světové války** ohlásil v tomto městě příchod Rudé armády, která se zde objevila 9. května 1945. Čech ani Slovák v Přísečnici v té době nežil ani jeden, ale velmi rychle přicházeli – na začátku srpna 1945 již tam bylo hlášeno 61 Čechů.

Po válce se v Ústeckém regionu vylidnilo téměř třicet vesnic tak, že se je již nepodařilo trvale osídlit. Stejně tak, jako např. v průmyslovém městě Vejprty, nebyla ani v jiných městech či obcích obnovena činnost většiny ze **120 firem** v tomto regionu. V Přísečnici fungovala po roce 1945 ma-

teřská školka, základní škola a také lesnická škola, později přejmenována na Lesnické odborné učiliště. To bylo umístěno v budově přísečnického zámku. V roce 1950 bylo založeno JZD, ale nemělo dlouhého trvání. Občané měli k dispozici zdravotní středisko, několik řeznictví, pekárnu, nechyběla ani pošta a dvě restaurace. Na náměstí byl hotel Lidový dům, restaurace U Dobrovolných, benzínka či kino. V polovině 50. let Přísečnice natvrdo pocítila nedostatek obyvatel. Proto k ní byly v roce 1955 přičleněny okolní obce. Odsunem německého obyvatelstva se uzavřela jedna kapitola dějin tohoto města a začalo postupné vysídlování lidí z této oblasti. Stavbou přísečnické vodní nádrže byl osud tohoto kdysi královského horního města zpečetěn. Postupný zánik zapříčinila i hospodářská politika státu, zaměřující se především na těžký strojínský průmysl, která způsobila postupné omezení a pokles zemědělské výroby.

GEISSELOVÁ, A.KUFOVÁ P. *Jak Přísečnice a její obyvatelé utvářeli historii: Příběh zaniklé obce v Krušných horách*. Kadaň, 2017. Gymnázium Kadaň. Vedoucí práce Mgr. V. Kupková.

A jak vnímali nucený odchod z Přísečnice tehdejší obyvatelé města? Byl zklamáním či vysvobozením od života uprostřed hor, který nebyl nikdy lehký? Některé

odpovědi jistě najdete v osobních příbězích bývalých přísečnických obyvatel právě **česko-německé studentské výstavě v Kadani.**

Lenka Fricová ■

VĚDĚLI JSTE, ŽE...

... v přísečnickém kostele sv. Mikuláše byl pravděpodobně pohřben slavný humanista **Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic**? Kostel byl srovnán se zemí v roce 1963 a kenotaf (tj. symbolický náhrobek) byl přenesen do kostela sv. Jakuba Staršího v Louchově.

... z období kolem roku 1910 pochází **pomník**, který můžete nalézt **na procházce kousek od přísečnické přehrady směrem na Rusovou**, jenž Karel Jiří Buquoy věnoval svému příteli, továrníkovi H. Flanderovi? Pomník má tvar kvádru a na bronzové desce v jeho středu se nachází německý nápis: „DEM ANDENKEN DES WAIDGERECHTEN JÄGERS UND EDLEN FREUNDES HERR FABRIKANTEN HANS FLADER, 1879 – TREUE GEWIDMET VON CARL GEORG BUQUOY. (V upomínku na opravdového lovce a šlechtěného přítele pana továrníka Hanse Flandera, 1879–1935, v oddanosti věnuje Karel Jiří Buquoy).

... je s dějinami města Přísečnice úzce spjat **rod Buquoyů**, jehož kořeny nacházíme **ve Francii**? Pro nás byl důležitým členem tohoto rodu **Karel Bonaventura Buquoy**. Narodil se v roce 1781 a rodinné panství dále rozšířil o panství **Horní Hrad – Měděnec**, byl výborným hospodářem – zakládal nové doly a během jeho působení na Přísečnicku došlo k rozvoji zdejšího průmyslu. Jeho ženou byla **Gabriela Buquoyová**, dcera Jindřicha z Rottenhamu a dědička panství **Červený Hrádek** na Chomutovsku. Právě ona v roce 1832 přikoupila **přísečnické panství**. Rozsáhlý majetek zůstal v držení rodu do roku 1945, po válce jim byl majetek na základě prezidentských dekretů zabaven z důvodu, že se Buquoyové oficiálně přihlásili k německé národnosti.

... po celou dobu své poválečné existence byla Přísečnice **domovem mnoha cizinců**? Ti sem většinou přicházeli za prací a v roce 1949 zde byl také zřízen domov pro řecké děti, které byly do Československa převezeny kvůli probíhající občanské válce v Řecku.

... současná vodní nádrž je zásobárnou pitné vody pro celé Chomutovsko, Lounsko, Mostecko a Teplicko. Stavba byla zahájena v roce 1969, sypání samotné hráze bylo započato v roce 1972, jeho hlavní fáze pak probíhala v následujících dvou letech. Celá stavba přehrady byla dokončena v roce 1976 jejím napuštěním. Přehrada leží na náhorní plošině v západním Krušnohoří, přibližně 1 km nad obcí Kryštofovy Hamry. Její stavbě musely kromě Přísečnice ustoupit také další tři obce – **Dolina, Kotlina a Rusová.**

Vergaß dei Hamit net!

Je pátek odpoledne 24. května 2019, sedíme v kavárně místního kulturního domu. Pan starosta právě přítomným mj. vypráví o tom, co je zde také ze všech koutů zjevné – že budova je před rozsáhlou a velmi nákladnou rekonstrukcí a bude zde nové multifunkční centrum s knihovnou. Poté se slova ujme překladatelka... V sále sedí u stolečků senioři, zřejmě se svými příbuznými, a naslouchají. Přítomné přivítá také pan starosta z partnerské obce Großrückerswalde. Po nich se slova ujmuje ještě zástupci našich hostů. Později prohlížíme staré mapky a obrázky rodinných vilek od jejich původních majitelů. „Mám i plánek jedné z jejich zahrad, víme, kde tam byl dříve sad a vinice...“ říká jeden z přítomných. Snažím se tak trochu lámanou němčinou o nějakou komunikaci... Někteří z nich byly děti v předškolním věku nebo prvňáčky, když museli se svou rodinou po válce odejít a hledat a budovat nový domov za hranicemi. Letos jim bude už kolem 80 let...

Mám z toho všeho takový rozpačitý dojem, způsobený zřejmě dílem prostředím kavárny, ve které se nacházíme (asi by se slušelo přivítat je v reprezentativnějším prostředí), dílem z toho, že přítomné uvítalo jen pár místních, přičemž většina z nich to mají v podstatě v popisu práce, včetně mě... (!) a dílem i z našich hostů. V jejich vysokém věku jako by už žili ve svém světě, někde jinde, než kde se nachází moje současná česká klášterecká realita, a z různých důvodů už není možné se vnitřně potkat, i když i oni tady byli doma stejně jako my.

Pomalu se zvedáme k odchodu a loučíme se, dostávám dárek. Pak přijde drobná šedivá paní, podává mi ruku, její stisk je vřelý, na tváři má srdečný úsměv, který se odráží i v jejích očích. Co všechno odžitého za tím úsměvem asi je?! – Stesk po ztrátě domova, známého prostředí a kamarádů?... Existenciální nejistota, která svírala ji a její rodiče?... Násilný, rychlý zlom a příchod do válkou poražené a zničené země, kde je nikdo moc neví-

tal?... Jak byla asi přijata jako Němka z Čech svými vrstevníky v Německu? Co všechno se odehrálo v jejím životě, než si začala připadat někde jinde opět jako „doma“? Jisté je, že v jejím pohledu dnes nebyla žádná nenávist ani křivda, ale spíš smíření se s tím, co v čase uplynulo... – Taková je moje zkušenost z komorního setkání s pamětníky na poválečný odsun z našeho města a okolí a s jejich rodinami. Strávili na konci května v Klášterci nad Ohří společně opět několik dní. Titulek článku zní: „Nezapomeň na svou domovinu!“ – To je heslo, které tyto lidi nese. Ačkoliv Klášterec opouštěli jako děti, má pro ně jejich první domov, místo odkud pocházejí a kde žili jejich předkové, výjimečnou cenu. Stále živý zájem o současné dění zde ze strany jich samotných a jejich potomků je obdivuhodný a výjimečný. Ale čas je neúprosný. Sudetští Němci vymírají a jejich potomci stárnou. Svými příběhy chtějí ještě oslovit mladou českou a německou generaci v rámci **výstavy Lidé – osudy – vzpomínky, vzpomínky dvou národů na odsun v pohraničí**, o které jsme také psali. Nechtějí, aby se na poválečné události zapomnělo a aby byly pravdivě interpretovány. V Německu zaznamenala tato výstava velký úspěch a na konci léta se má opět vrátit do Klášterce. Němci tu zanechali své kořeny a na nich teď žijeme a prospíváme my. Téma našeho vztahu k domovu je dnes v souvislosti s tím, kdy se miliony lidí vydávají na pochod za lepší budoucnost, hodně politické a veřejně diskutované. Z velké části dokonce rozhoduje výsledky voleb. Vždyť domov je přece místo, kde je nám dobře, kde investujeme náš čas a síly, je náš a bude, a když na to přijde, tak ho „tvrdě a nekompromisně ubráníme“... V kontextu tohoto pátečního setkání se mi však zdá být domov spíš místem, jehož vlastnictví je v čase relativní, velkou, ale křehkou hodnotou, která se nedá zcela jednoduše nahradit a jejíž skutečný význam doceníme jako obvykle až při jeho ztrátě. Co myslíte?